

Datum: 6 november 2023

VVP-advies betreffende voorontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen, de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 en het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 – verzameldecreet Waterwetgeving

De Vlaamse Regering keurde recentelijk het ontwerp van “Verzameldecreet Waterwetgeving” goed. Over dit voorontwerp van wijzigingsdecreet wordt het advies ingewonnen van de SERV, de Minaraad, SARO, de VVSG en de VVP. De VVP vindt het positief dat het ontwerpdecreet (artikel 5) het instrument ‘hemelwater- en droogteplan’ verankert in het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid. In onderstaande geeft de VVP dan ook enkele suggesties en bedenkingen mee op voorliggende ontwerp van decreet.

Wijzigingen van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen
(Hoofdstuk 2 van het ontwerpdecreet)

- *Met **artikel 3** voert het ontwerpdecreet een vijfde lid toe aan de tweede paragraaf van artikel 23ter van de wet. Dat lid stelt dat beroep kan worden ingesteld tegen machtigingen voor werken aan publieke grachten als die machtigingen niet zijn uitgebracht in de vorm van een gunstig advies in het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag.*

Het aan de tweede paragraaf van artikel 23ter van de wet toegevoegde lid bevat een tweeledige bepaling. Enerzijds stelt het ingevoegde vijfde lid dat beroep kan worden ingesteld tegen het al dan niet verlenen van een machtiging voor werken aan een publieke gracht en verwijst daarbij naar het tweede lid van artikel 23ter van de wet. Het tweede lid van artikel 19 van de wet bevat eenzelfde bepaling, met name dat tegen de beslissing die genomen is met toepassing van het tweede lid van artikel 23ter bij de Vlaamse regering beroep kan worden ingesteld (cf. artikel 2 van het ontwerpdecreet). Anderzijds stelt het ingevoegde vijfde lid (bij artikel 23ter van de wet) dat er geen beroep kan worden ingesteld wanneer de beslissing rond het verlenen van een machtiging is uitgebracht in de vorm van een gunstig advies in het kader van een aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen of voor het verkavelen van gronden.

Het vierde lid van artikel 19 van de wet bepaalt op een gelijkaardige manier dat de beroepsmogelijkheden vervallen als de machtiging, vermeld in artikel 23ter, § 2, tweede lid van de wet, wordt geïntegreerd in de omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen (cf. artikel 2 van het ontwerpdecreet). Het lijkt er met andere woorden sterk op dat het toevoegen van een vijfde lid aan de tweede paragraaf van artikel 23ter van de wet geen meerwaarde biedt.

De VVP vraagt zich dan ook af waarom het ontwerpdecreet de mogelijkheid om beroep aan te tekenen tegen machtigingen voor werken aan publieke grachten twee maal (zowel in artikel 19 als in artikel 23ter van de wet) invoert.

De VVP merkt eveneens op dat artikel 12 van de wet, waar het gaat om het machtigen van werken aan, over of onder onbevaarbare waterlopen, in de tweede paragraaf ook vermeldt dat tegen de beslissing rond het al dan niet verlenen van een machtiging een beroep kan worden ingesteld conform artikel 19, tweede tot en met vierde lid (van de wet). **Op zich omvat artikel 19 van de wet reeds die bepaling en zou de tweede paragraaf van artikel 12 van de wet kunnen geschrapt worden. De uitzondering voor in de omgevingsvergunning geïntegreerde machtigingen – een uitzondering die is toegevoegd aan artikel 23ter van de wet - is niet opgenomen in artikel 12 van de wet.**

Wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 (hoofdstuk 3 van het ontwerpdecreet)

- *Met **artikel 4** voert het ontwerpdecreet een artikel 4.3.9 toe aan de VCRO dat voorwaarden specificeert voor het verlenen van omgevingsvergunningen voor het bouwen of herbouwen van een gebouw dat huishoudelijk afvalwater loost en van omgevingsvergunningen voor het verkavelen van gronden.*

De terminologie die het ingevoegde artikel 4.3.9 hanteert, strookt niet steeds met de terminologie uit het Vlarem. Zo heeft het Vlarem het over 'individuele behandelingsinstallaties voor afvalwater', over het 'lozen van huishoudelijk afvalwater in de openbare riolering', over 'afvalwaterzuiveringsinstallaties voor de behandeling van afvalwater, aangevoerd via openbare riolen en collectoren'...

De VVP adviseert om de terminologie van het ingevoegde artikel 4.3.9 in overeenstemming te brengen met de terminologie uit het Vlarem.

De VVP ervaart de manier waarop artikel 4 van het ontwerpdecreet het in de VCRO in te voegen artikel 4.3.9 formuleert onvoldoende helder opdat de vergunningverlenende overheid op een correcte manier omgevingsvergunningsaanvragen voor de bouw of herbouw van een gebouw of voor het verkavelen van gronden zou kunnen beoordelen.

De VVP vraagt om artikel 4 op een schematische manier te duiden, ook in functie van de ligging van het perceel in het centrale gebied, het collectief geoptimaliseerd buitengebied, het collectief te optimaliseren buitengebied en het individueel te optimaliseren buitengebied.

In een aantal gevallen zal de toepassing van artikel 4 van het ontwerpdecreet ertoe leiden dat er in het collectief te optimaliseren buitengebied een individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater wordt geplaatst. Het Vlarem verplicht in artikel 6.2.2.3.1., § 4 en in artikel 4.2.8.1.1, § 6 dat wanneer het collectief te optimaliseren buitengebied geheel of gedeeltelijk overgaat in het collectief geoptimaliseerde buitengebied, de bestaande individuele behandelingsinstallaties voor afvalwater in het veranderde gedeelte moeten afgekoppeld worden.

VVP adviseert om te refereren aan deze bepalingen uit het Vlarem.

- *Het door **artikel 4** van het ontwerpdecreet ingevoegde artikel 4.3.9 aan de VCRO hanteert het begrip 'operationele waterzuiveringsinstallatie'.*

Het is voor de VVP onduidelijk wat het ontwerpdecreet (in een wetgevende context) bedoelt met 'operationeel'.

- *Het door **artikel 4** van het ontwerpdecreet ingevoegde artikel 4.3.9 aan de VCRO stelt dat een omgevingsvergunning voor het bouwen of herbouwen van een gebouw kan worden verleend wanneer de rioolbeheerder bevestigt dat overeenkomstig een meerjarenplan voor de gemeentelijke saneringsverplichting die is opgemaakt ter uitvoering van de saneringsverplichting, een aansluiting op de riolering die is aangesloten op een operationele openbare waterzuiveringsinstallatie, mogelijk is.*

Het is voor de VVP onduidelijk of de vergunningverlenende overheid de geplande aanleg van collectoren en afvalwaterzuiveringsinstallaties in het kader van de bovengemeentelijke saneringsplicht eveneens in beschouwing mag nemen bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor het bouwen of herbouwen van een gebouw (of voor het verkavelen van gronden).

Wijzigingen van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 (hoofdstuk 4 van het ontwerpdecreet)

De VVP vindt het positief dat het ontwerpdecreet (artikel 5) het instrument 'hemelwater- en droogteplan' verankert in het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid.

De VVP betreurt echter wel dat de provinciale waterbeheerders niet betrokken zijn geweest bij de opmaak van het voorgesteld ontwerp. Nochtans wordt er verwacht van de waterloopbeheerders dat zij actief meedenken en meewerken aan de opmaak van de hemelwater- en droogteplannen.

- *Met betrekking tot het door **artikel 6** ingevoerde artikel 1.6.4.1 aan de VCRO.*

De VVP vindt het jammer dat de uiterste termijn voor de opmaak van een hemelwater- en droogteplan niet is opgenomen in het decreet. Er zijn immers gemeenten die, veelal gemeenten die zelf rioolbeheerder zijn, nog niet gestart zijn met de opmaak omdat het juridisch niet kan afgedwongen worden.

De VVP herhaalt dat zij nog altijd de voorkeur heeft voor hemelwater- en droogteplannen die door een andere instantie dan de gemeenteraad formeel worden goedgekeurd.

In praktijk wordt bijvoorbeeld ervaren dat gemeenten zeer weinig inzetten op het vertragen van afstromend hemelwater van onverharde oppervlaktes. Veelal omdat dit om privaat domein gaat. CIW heeft via een webinar al een inspanning gedaan om zowel de lokale besturen, landbouw- en natuursector te wijzen op de noodzaak ervan en hun verantwoordelijkheid hierin maar hier wordt volgens VVP nog te weinig inspanningen in geleverd. Ook de methodiek die door CIW is uitgewerkt om het benodigd buffervolume te becijferen wordt nauwelijks gebruikt in de hemelwater- en droogteplannen. Dit wordt tijdens overlegmomenten wel door de provincies aangekaart maar finaal

wordt hier toch weinig of niets mee gedaan. Plannen die hier te weinig rekening mee houden, zouden door een externe instantie niet goedgekeurd worden.

De VVP hoopt tenslotte dat er snel werk gemaakt wordt van het uitvoeringsbesluit zodat er ook verplicht werk zal gemaakt worden van de actualisatie van de plannen cfr. blauwdruk minstens om de 6 jaar en uiterlijk tegen eind 2030.

VVP heeft vernomen dat er zowel bij de gemeenten als bij de planmakende rioolbeheerders nog geen denkoefening bezig is rond de aanpak van de actualisatie en dat sommige gemeenten hier ook gaan voor moeten betalen. Dus belangrijk dat de nodige gelden hiervoor voorzien worden in de begroting. Sommige hemelwaterplannen zijn intussen ook al verouderd (bv sommige opgemaakt in 2016!) en bevatten vaak geen droogteaspecten. Deze moeten cfr. de blauwdruk tegen eind 2024 in voldoende mate in overeenstemming gebracht worden met de blauwdruk maar in praktijk wordt dit amper of niet gedaan. De planmakers zetten nu volop in op de gebieden waar nog geen plan voor bestaat. Er zijn geen incentives voor de betrokken gemeenten om alsnog werk te maken van een herziening van hun plan. Laten we dan minstens ervoor zorgen dat deze vanaf 2025 zo snel mogelijk verplicht worden geactualiseerd.

- **Artikel 7:** *Er wordt nu een concrete koppeling voorzien met de goedgekeurde hemelwater- en droogteplannen, die als voorwaarde zal gelden om projecten te kunnen opnemen in de subsidieprogramma's'.*

De VVP betreurt dat enkel het beschikken over een – door de gemeente! – goedgekeurd hemelwater- en droogteplan ervoor zal zorgen dat de gemeente Vlaamse subsidies krijgt. Beter is dat de gemeente per project aantoont hoe het past binnen het hemelwater- en droogteplan en dat indien de subsidieverlener vindt dat deze visie niet past binnen de principes van het integraal waterbeleid, dat deze subsidie niet verleend wordt en het plan moet worden aangepast door de gemeente.

Budgettaire impact provinciale besturen

De opvolging van de opmaak van de hemelwater- en droogteplannen vereist niet alleen bijkomende inzet van VTE bij de Vlaamse Overheid. **Dit vergt ook de nodige VTE van de waterloopbeheerders zoals de provincies.**

- **Artikel 9** van het ontwerpdecreet breidt het toezicht dat de door de Vlaamse regering aangeduide ambtenaren houden op de toepassing de hoofdstukken 2 tot en met 5 van titel II van het waterwetboek uit naar de toepassing van onderafdeling 2 van afdeling 1 van hoofdstuk VI van dezelfde titel II van het waterwetboek.

Onderafdeling 2 van afdeling 1 van hoofdstuk VI heeft als titel: 'De ecologisch en economisch toezichthouder'. **Het is voor de VVP onduidelijk hoe ver de draagwijdte van deze uitbreiding is.** Gaan de door de Vlaamse regering aangewezen ambtenaren toezicht uitoefenen op de taken die de Vlaamse Milieumaatschappij als ecologisch en economisch toezichthouder uitvoert? Of heeft dit bv. enkel betrekking op toezicht op de toepassing van artikel 2.6.1.2.3 dat bepaalt dat gemeenten,

gemeentebedrijven, intercommunales, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, De Watergroep en Aquafin (op eenvoudig verzoek van de Vlaamse Milieumaatschappij) alle informatie aan de Vlaamse Milieumaatschappij moeten ter beschikking stellen waarover ze beschikken en die nodig is voor het opvolgen van de uitvoering van de taken van de Vlaamse Milieumaatschappij als ecologisch en economisch toezichthouder?

De memorie van toelichting bij het verzameldecreet is daarbij uitermate summier door dit als volgt te omschrijven: 'Het toezichtmandaat van de toezichthoudende ambtenaren wordt uitgebreid zodanig dat ook toezicht op de implementatie van de verplichtingen inzake sanering'. Een zin die taalkundig niet klopt. VVP vraagt om dit te verduidelijken.

- *Artikel 10 van het ontwerpdecreet stelt bijkomende instrumenten beschikbaar aan de toezichthoudende ambtenaar bij het niet naleven van bepaalde controleverplichtingen. Dit zowel voor water bestemd voor menselijke consumptie als voor tweedecircuitwater. Hetzelfde artikel 10 schrijft voor het toezicht op de instanties die verantwoordelijk zijn voor de gemeentelijke saneringsplicht een gelijkaardig mandaat in het waterwetboek in. Artikel 12 breidt de procedure voor het opheffen van de maatregelen uit naar het toezicht op sanering.*

Het door artikel 10 van het ontwerpdecreet aangepaste artikel 5.2.1.2 van het waterwetboek heeft het over maatregelen die toezichthoudende ambtenaren kunnen opleggen aan waterleveranciers van water voor menselijke *aanwending*. Het door artikel 12 van het ontwerpdecreet aangepaste artikel 5.2.1.4 van het waterwetboek bepaalt hoe die opgelegde maatregelen kunnen worden opgeheven. Daarbij gaat het enkel om het opheffen van maatregelen met betrekking tot de levering van water voor menselijke *consumptie*. Een regeling voor de opheffing van maatregelen met betrekking tot tweedecircuitwater ontbreekt.

Omdat de wetgever de provincie als een waterleverancier beschouwt wanneer zij water onttrekt uit de waterlopen die ze beheert en dat water ter beschikking stelt van derden, vraagt de VVP om de procedure rond het opheffen van maatregelen met betrekking tot de levering van water voor menselijke consumptie uit te breiden naar een procedure voor de opheffing van maatregelen met betrekking tot de levering van water voor menselijke *aanwending*, dan wel voor de opheffing van maatregelen met betrekking tot tweedecircuitwater een afzonderlijke regeling uit te werken.

Namens de Vereniging van de Vlaamse Provincies,

Anton De Ryckere
Directeur VVP